

Luontaisten pölyttä-
jien määrä on vähen-
ty ja uhkaa vähentyä
edelleen muun muas-
sa ympäristöhaittojen
seurauksena.
Yksi keino riittävän
pölytyksen turvaami-
seksi on pölytys-
palveluiden käyttö.

TEKSTI JA KUVA: SAKARI RAISKIO

Pölytyspalveluiden käyttö on hyväksi sadolle, luonnolle ja tarhaajalle.

Pölytyspalvelun toimivuutta tutkitaan ja kehitetään

Monet kasvit tarvitse-
vat hyönteispöly-
tystä menestyäk-
seen ja tuottaak-
seen satoa. Pölyttäjien rooli eten-
kin useiden erikoiskasvien sekä
hedelmien ja marjojen viljelyn
onnistumisessa on merkittävä.
Myös monet peltokasvit ja niit-
tyjen kukat tarvitsevat pölyttäjiä.

Pölytyspalvelulle näkyvyyttä

Pölytyspalvelussa mehiläistar-
haaja tuo korvausta vastaan me-
hiläisensä hoitamaan viljelykas-
vin pölytyksen. Rahassa arvioitu-
na pölytyksen arvon on Suomessa
arvioitu olevan jopa 60 miljoonaa
euroa vuodessa, joten kyseessä
on myös taloudellisesti merkit-
tävä ekosysteempipalvelu.

Savonia ammattikorkeakou-
lu ja Luonnonvarakeskus Luke
käynnistivät vuoden 2019 alus-
sa kaksivuotisen Satoa ja laatua
pölytyspalvelulla -hankkeen. Sa-
lapöly-hankkeen tavoitteena on
lisätä tietoa pölytyspalveluista
sekä pölyttäjien merkityksestä.
Siinä etsitään myös ratkaisuja
pölytyspalveluiden yleistymistä
jarruttaviin ongelmiin sekä
tehdään pölytyspalveluita tun-
netuksi viljelijöiden ja mehiläis-
tarhaajien keskuudessa.

Hankkeen aikana järjestetään
viljelijöille ja mehiläistarhaajille
suunnattuja pellonpiennarpäiviä

sekä muita tilaisuuksia ja teh-
dään pölytyspilotoitinkokeilu-
ja maataloilla.

Siitepölyanalyysi paljastaa vierailut

Pölytyspilottien avulla arvioi-
daan pölytyspalvelun onnistu-
mista ja toteutusta sekä selvitte-
tään, millä kasveilla pölytystar-
koitukseen siirretyt mehiläiset
vierailevat. Kukkavierailujen
kohde varmistetaan keräämäl-
lä näytteitä siitepölystä ja me-
destä, jota ahkerat mehiläiset pe-
siinsä kantavat.

Siitepölyn väri kertoo jo ensi
silmäyksellä arvion siitä, mistä
kasvista se on peräisin. Tarkem-
pi analyysi tehdään mikroskoo-
pilla siitepölyhiukkasten tunnis-
tuksen avulla.

Toisena havaintomenetelmänä
pilottitiloilla tehdään linjalasken-
toja kukkivilla viljelylohkoilla.
Laskennoissa lasketaan 100–400
metrin mittaisilta linjoilta mehi-
läisten lisäksi kaikki havaitut ki-
malaiset, perhoset ja kukkakär-
päset. Tämän laskennan avulla
voidaan päätellä, mitkä kasvit eri
pölyttäjiä kiinnostavat.

Laatua, satoa ja tasaisia kasvustoja

Pölytyspilotteihin osallistuneil-
la mansikan, vadelman ja pen-
sasmustikan viljelmillä oli me-

hiläisistä kokemuksia jo monel-
ta vuodelta. Näillä tiloilla mehi-
läistarhat olivatkin jo valmiina.
Sen sijaan peltokasvituloille, ku-
ten kevättrypsiä, härkäpapua ja
tattaria viljeleville tiloille, mehi-
läispesät siirrettiin viime kesänä
pölytystyötä tekemään.

Pölytyspilottien ensimmäisen
kesän kokemukset olivat kaik-
kien kokeiluihin osallistuneiden
mielestä hyviä. Kokeilussa muka-
na olleet marjanviljelytilat olivat
jo pitkään tukeutuneet pölytys-
palveluun, ja sen toiminta olikin
heille tuttua.

Sadon laadun ja määrän lisäy-
stä ei kokeilussa varsinaisesti mi-
tattu, mutta haastattelujen perus-
teella pölytyksen vaikutus mar-
jatiltoilla oli merkittävä. Peltokas-
vituloilla kasvuston tasaisempi
tuleentuminen pölytyspalvelun
ansioista on merkittävä sadon laa-
dun kannalta.

Myös mehiläistarhaajat kokivat
saaneensa hyötyä uusista hunaj-
asatomahdollisuuksista.

Tarhamehiläiset toukokuussa tärkeitä

Linjalaskentojen ensimmäisen
kesän tulosten perusteella aikai-
sin keväällä kukkivien kasvien
– kuten esimerkiksi syysrapsin
– pölytys riippuu paljon tarha-
tuista mehiläisistä. Luonnonpö-
lyttäjiä ei vielä toukokuussa juu-
ri ole liikkeellä.

Kesän kuluessa myös kimalais-
ten määrä alkaa lisääntyä, ja näin
ne omalta osaltaan lisäävät kas-
vien pölyttymistä. Kimalaisten ja
mehiläisten yhteiselo pölyttäjinä
toimii hyvin, sillä ne usein täy-
dentävät toisiaan pölytystyössä.

Laskennat tehtiin kullakin kas-
villa täyden kukinnan aikaan vä-
hintään kahtena eri kertana. Tu-
loksista voidaan selvästi todeta
pölytyspalveluun tuotujen mehi-
läisten suuri osuus lähes jokai-
sella kasvilla linjalaskennan ko-
konaispölyttäjämäärissä.

Mukaan pilottiin ehtii vielä

Siitepölynäytteet ja linjalasken-
nat eivät kerro koko totuutta pö-
lyttäjien liikkeistä, sillä pölyttäjät
keräävät monesti mettä eri kas-
veilta kuin siitepölyä. Myös kil-
pailevat kukkivat kasvustot saat-
tavat johdattaa pölytyspalveluun
tuodut pölyttäjät pois pölytettä-
viltä viljelykasveilta.

Pölytyspilotoiteja jatketaan
tulevan kesän aikana sekä pelto-
kasveilla että hedelmä- ja marja-
kasveilla. Innokkaita Hämeen ja
Pohjois-Savon alueen mehiläis-
tarhaajia ja viljelijöitä kaivataan
vielä mukaan.

**Kirjoittaja on tutkija
Luonnonvarakeskuksessa.**

Lisätietoja aiheesta
<http://satoajalaatua.savonia.fi/>